

Diversiteit van regenwormen

Effecten van grondbewerking en akkerranden

Mirjam Pulleman, Steve Crittenden, Joana Frazão, Wageningen Universiteit,
Vakgroep Bodemkwaliteit. 4 november 2013

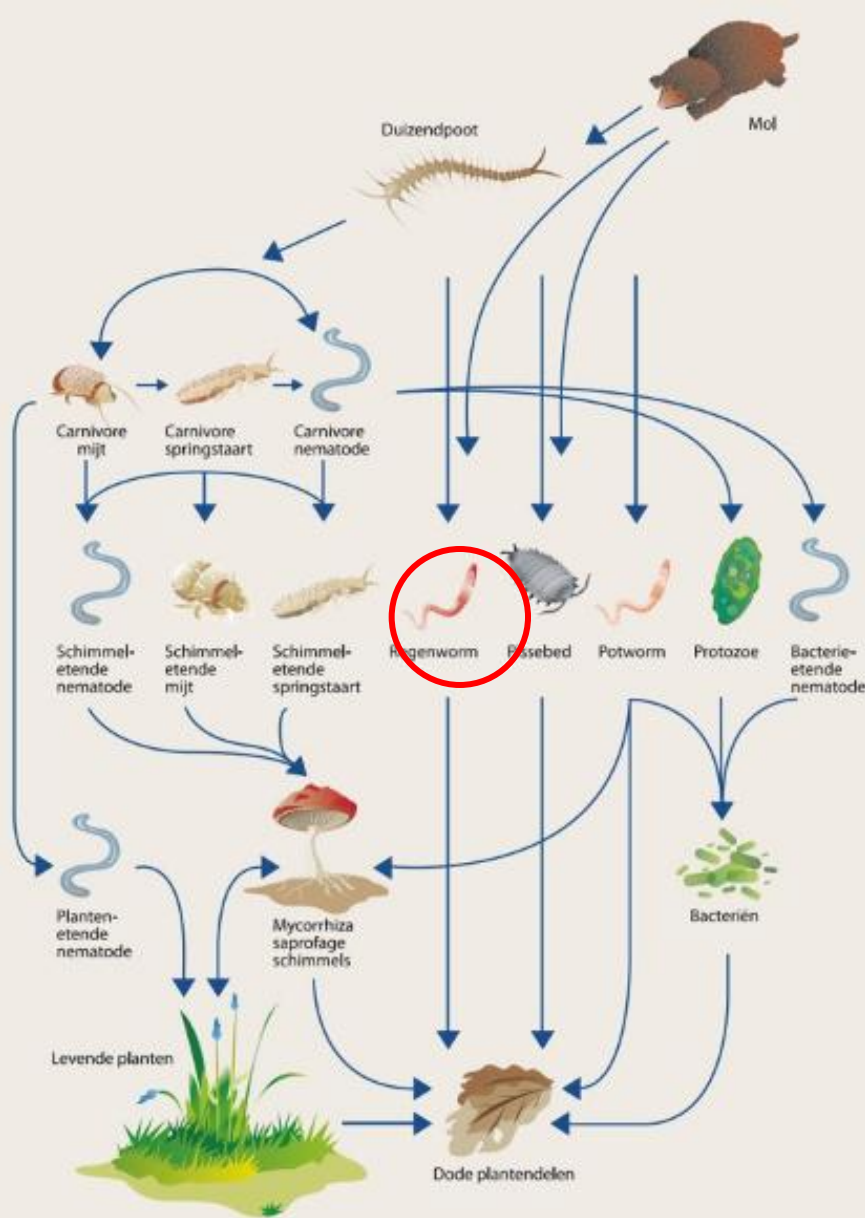
Duurzame productie & bodemleven

- Minder afhankelijk van fossiele brandstoffen en gewasbeschermingsmiddelen
- Laag verlies van organische stof en nutriënten
- Behoud/verbetering van productiviteit en bodemkwaliteit op lange termijn
- Klimaatbestendig!

=> Waar mogelijk grotere rol voor biodiversiteit & biologische processen

Duurzame productie & bodemleven

Figuur 2.1: Voedselweb in de bodem (Ron de Goede, Wageningen Universiteit)

Aggregate Ecosystem functions	Functional Assemblages
1. C transformations	 <p style="text-align: right; font-size: small;">Photo: Bionieus, 2006</p>
2. Nutrient cycling	
3. Soil structure maintenance	
4. Biological population regulation	Biocontrollers <ul style="list-style-type: none"> • predators • microbivores • hyperparasites

Regenwormen = bodemingenieurs

Na 23 dagen.....

Regenwormen = bodemingenieurs

Overzicht

- Regenwormen diversiteit akkerbouw op zeelei
- Effecten van grondbewerking en akkerranden
- Conclusies en vervolgonderzoek
- Wormen en bodemstructuur

Regenwormen diversiteit akkerbouw op zeelei

Akkerbouw op zeelei
Zand Veeteelt

Hoeksche Waard gangbare geploegde akkers:

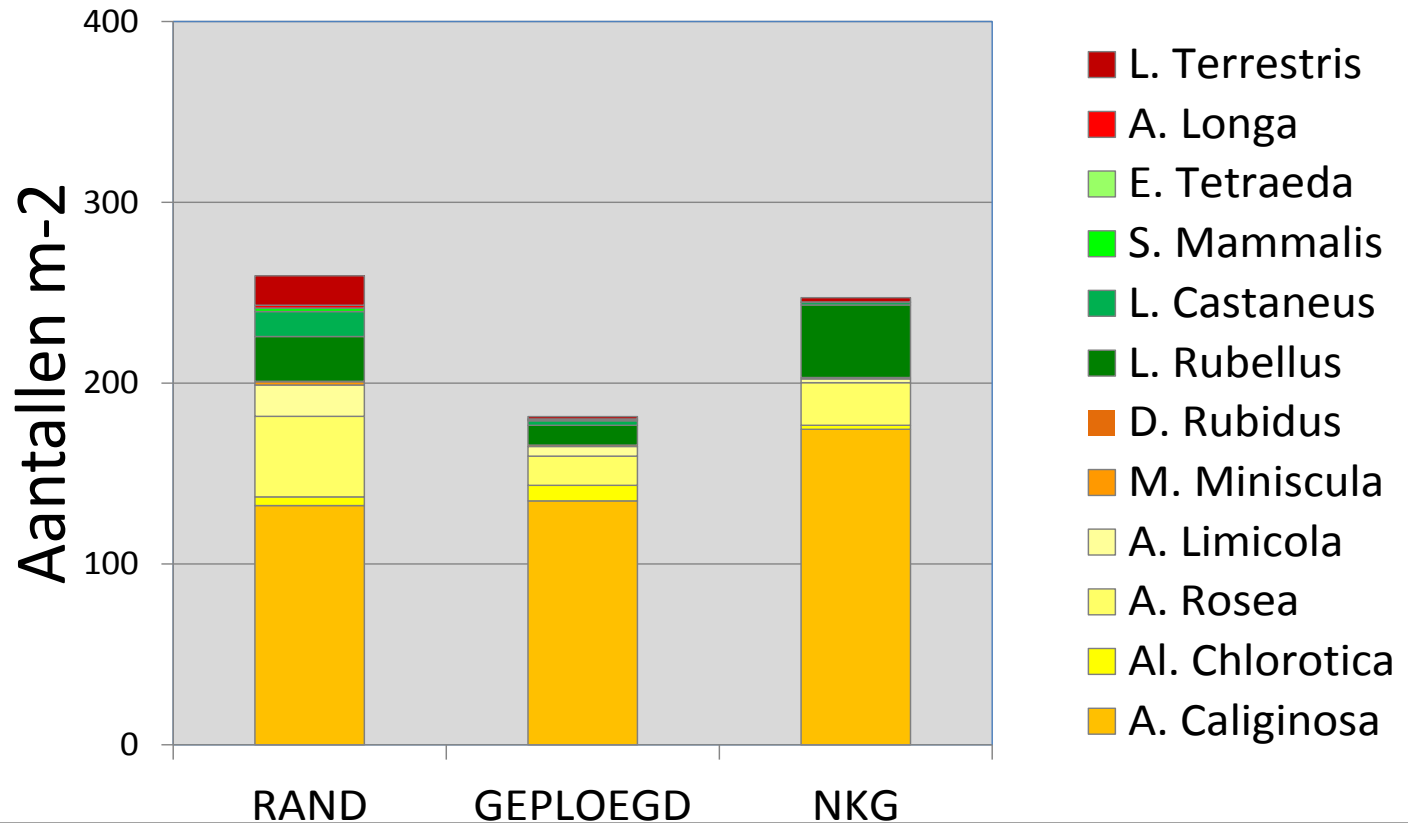
- 182 ind. m⁻²
- Max. 12 verschillende soorten

Regenwormen diversiteit akkerbouw op zeekei

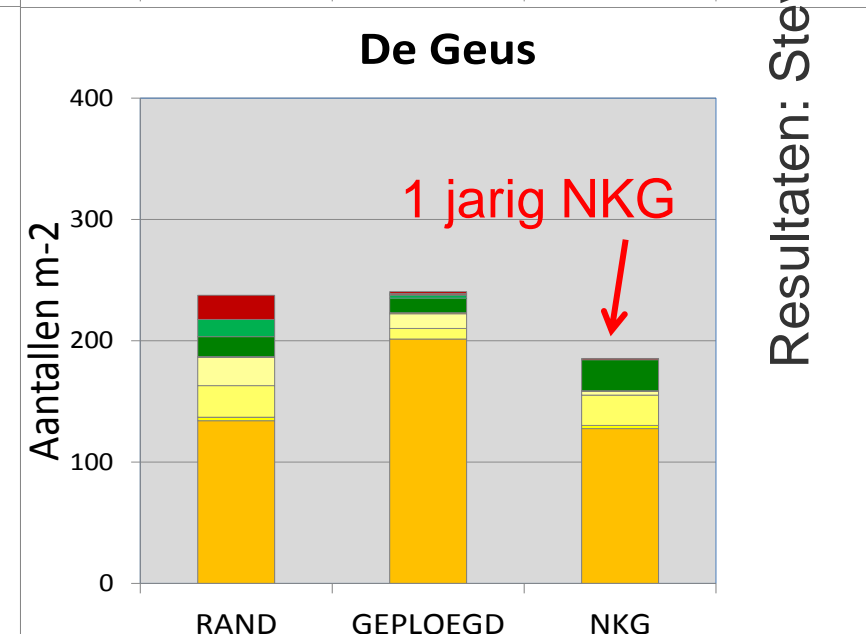
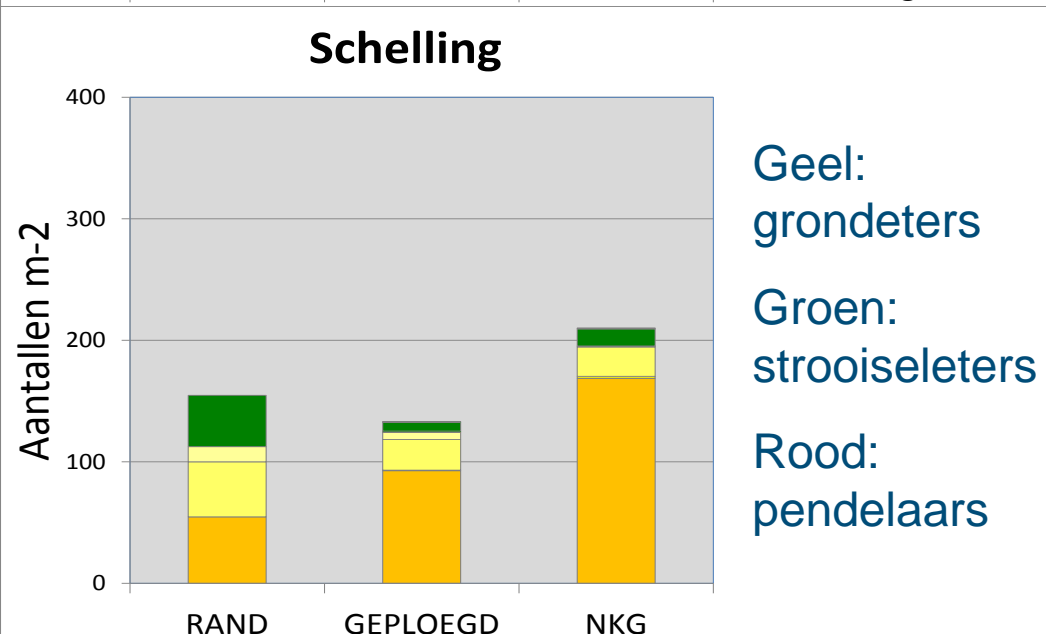
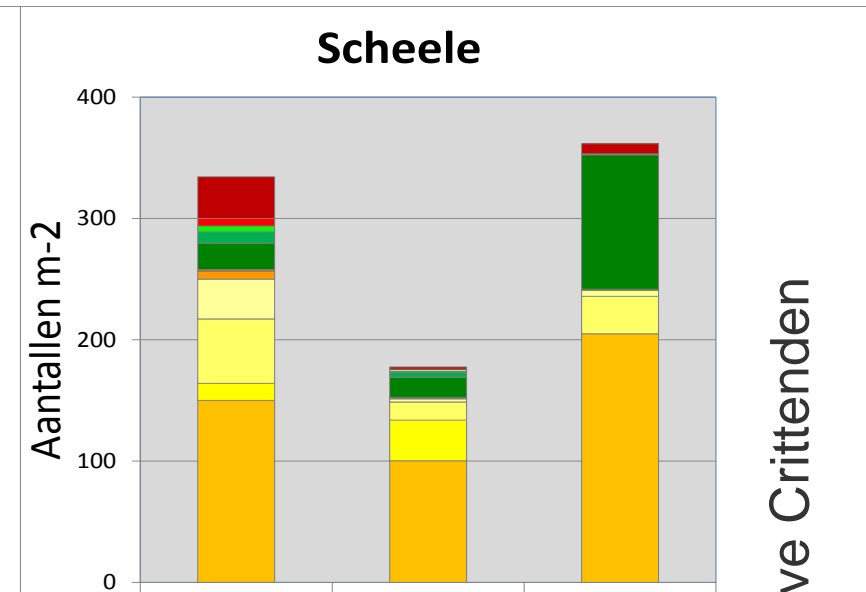
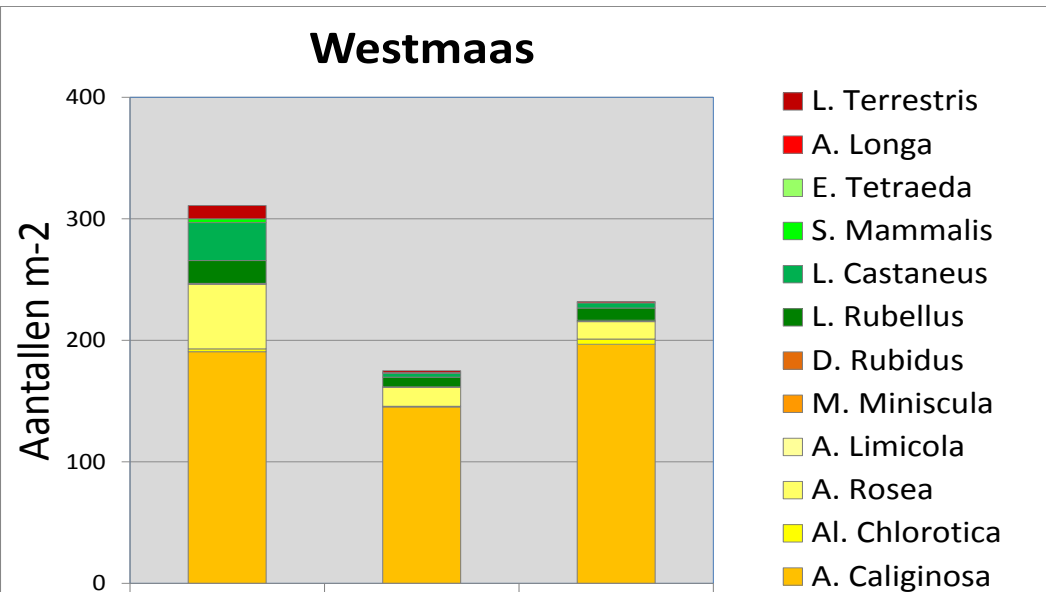

4 bedrijven

Effecten grondbewerking en akkerranden

Resultaten: Steve Crittenden

Conclusies en vervolgonderzoek

- Grote variatie in aantallen tussen percelen en seizoen/gewas
- Wormen sterk gedomineerd door grondeters (profiteren van inwerking organische stof)
- StrooiseleTERS nemen toe in NKG, pendelaars (nog?) niet
- Hoogste soortendiversiteit, ook pendelaars, in akkerranden
- Rol akkerranden voor kolonisatie van de NKG akker?
- Kunnen pendelaars overleven in onze akkers?

Experiment overleving pendelaars 2013-14

Grondbewerking?

Voedselaanbod?

Introductie van Pendelaars -Westmaas

NKG

Voedsel aanbod (elk 8 veldjes):

- Geen: Alle gewasresten verwijderd
- Midden: 25% van gewasresten
- Hoog: Alle gewasresten

GEPLOEGD

Voedsel aanbod (elk 8 veldjes):

- Geen
- Gewasresten op oppervlakte
- Gewasresten ondergeploegd

Pendelaars
geïntroduceerd in
de helft van de
plotjes

Metingen

- Overleving van de pendelaars
- Interacties met anderen soorten, met name strooisel-eters
- Effecten of bodemstructuur / water infiltratie (Walter Andriuzzi)
- Strooiselvertering

Introductie van pendelaars

Monitoring van de introducties

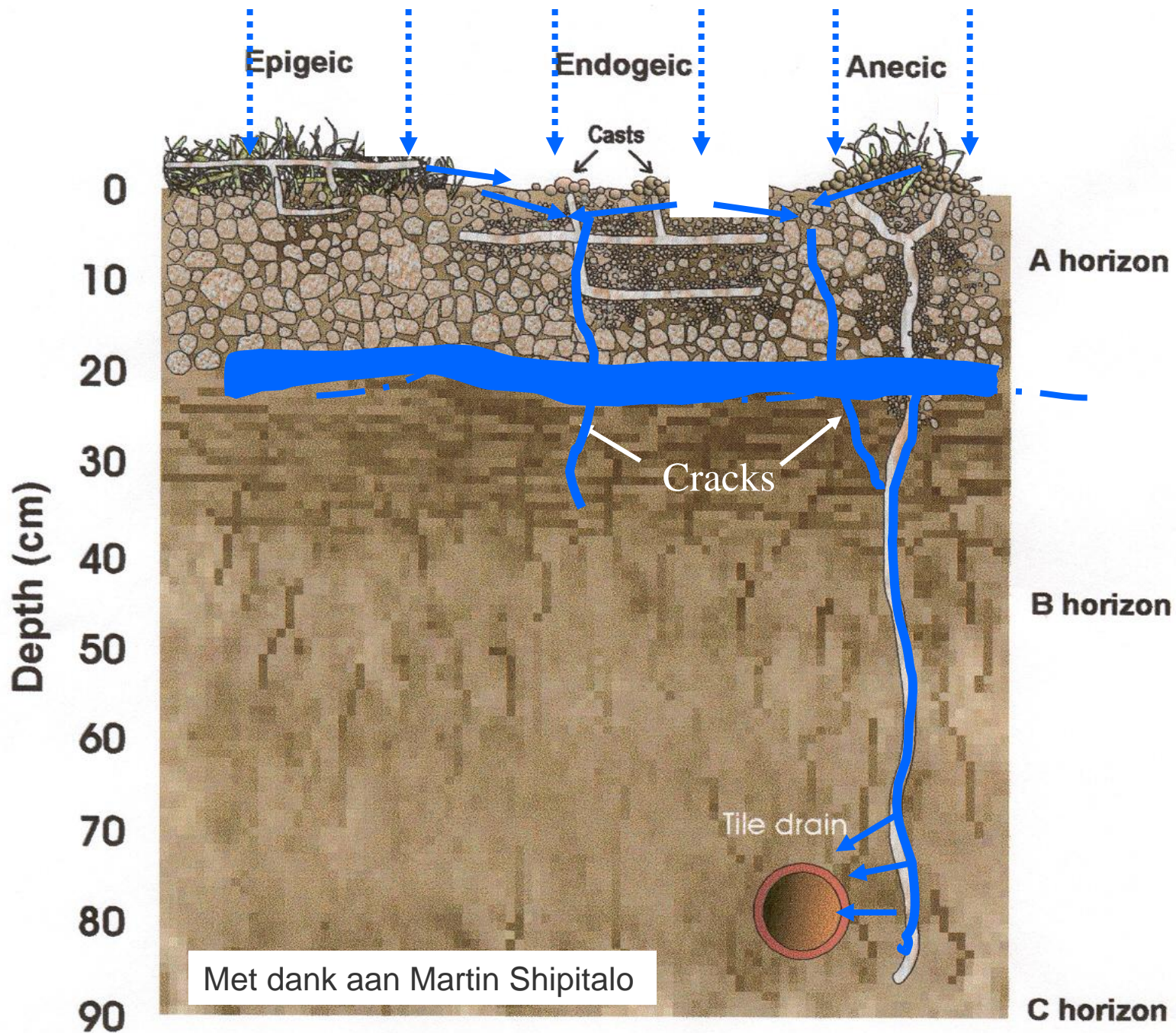
Wormen en bodemstructuur?

Waterinfiltratie en compactie

- Minder verslemping => Stabiele aggregaten, mits voldoende organische stof?
- Meer continue poriën => Pendelaars

Wormen en bodemstructuur?

Structuur-probleem = wormenprobleem?

- Welke soort(en)? Oorzaak of gevolg?
  - Relatie met diversiteit?
  - Relatie met organische stof?
  - Relatie met bodemchemie (Ca / Mg bezetting)?
- Hoe kunnen we probleem bodem identificeren (laboratorium methoden?)

Vragen & Discussie

